

AISCHYLOS
 ÚLITBA MRTVÉMU
 (Choéforoi)

Ú V O D

Podle Homéra (Od. 3.306 n.) vládl Aigisthos v Mykénách osmý rok,

když slavný se Orestés vrátil
 z Athén nazpět domů a usmrtil otcova vraha,
 Aigistha úskočného, jenž otce mu slavného zabil.

Aischylos časový odstup od zákeřné vraždy krále Agamemnona neuvádí, je však zřejmé, že pomsta otce je prvním činem Orestovy dospělosti. Prolog, který se nám bohužel dochoval ve značně fragmentárním stavu, je zahájen modlitbou k podsvětnímu Hermovi, prostředníkovi mezi světem živých a mrtvých, jehož socha stojí u hrobu krále, poblíž královského paláce. Tím je udán tón první části dramatu, která je ve znamení strhujících modliteb k mrtvému otci a náboženských a psychických příprav na strašný čin, k němuž byl Orestés vyzván Apollónovou věštírnou v Delfách, tj. nejvyšší náboženskou autoritou v Řecku. Jedinou "dějovou" sekvencí této statické části, která není než jediným chthonickým obřadem, je scéna, při níž se Orestés nechává rozpoznat své sestře. Spád hry se radikálně proměňuje krátce za polovinou, poté co zazní poslední zlověstné slovo poslední modlitby sboru: Erínyje. Vše najednou jakoby se zrychlilo a události nabere spád v aischylovské tragédii nevídaný. Běh hry se krátce zastaví jen v klíčovém Orestově zaváhání těsně před vraždou Klytaiměstry (Pykladovým prostřednictvím zde vstupuje do hry sám Apollón), aby po odkrytí mrtvých těl tyranů vyvrcholil v triumfálním hymnu na Díovu dceru Díké, Spravedlnost, jejíž jméno bylo ve hře skloňováno od samého počátku. Naděje v konec utrpení, vyjádřená opět obrazem ohně, však stále nebude naplněna. Už v triumfálním hymnu na Díké zaznívájí první zlověstné tóny, které předznamenávají příchod "zuřivých psů matky", hlavních aktérů neustálého krveprolití vzájemných odplat, které dosud Átreovu domu nedaly vydechnout. ♀Úlitba mrtvému

[Prolog]

ORESTÉS

Podzemský Herme, jenž hledíš na otcovu vládu,
 staň se prosím mým zachráncem a spojencem v boji.
 Neboť jsem přišel do této země, do níž se vracím,

[...]

na návrší tohoto hrobu vzývám otce, aby mne poslouchal
 a slyšel...

[...]

[pokládám] pletenec vlasů [jako dík řece] Inachu za výchovu
 a tento druhý na znamení žalu.

[...]

Nebyl jsem přítomen, otče, a neoplakal tvou smrt,
 ani jsem nenatáhl ruku, když tvou mrtvolu odnášeli.

[...]

10 Co to vidím? Copak to sem kráčí
 za shromáždění žen, jež vyniká černými
 šaty? S jakou pohromou si to mám spojit?
 Příhodilo se snad domu nové neštěstí,
 nebo je správný můj odhad, že ty ženy
 15 přinášejí úlitby mému otci, aby ukonejšily ty pod zemí?
 Ano, tak je to. Myslím, že s nimi kráčí
 také Elektra, má sestra, a vyniká hořkým
 zármutkem. Ó Die, dej mi ztrestat smrt
 otce, staň se milostivě mým spojencem v boji!
 20 Pylade, postavme se stranou, ať s jistotou
 zjistím, o co jde v této prosebné výpravě žen.

SBOR

Strofa 1

Vyslána z domu jsem přišla
 přinést s průvodem úlitby s prudkými údery rukou.
 Tvář vyniká krvavými šrámy,
 25čerstvě vyrytou brázdou nehtu
 srdce se ale živí nářky
 po celý život.
 Z žalu se roztrhala tkanina
 párajících se šatů,
 30látka oděvu na prsou, ztlučená
 neradostným neštěstím.

Antistrofa 1

Neboť děs zježených vlasů,
 pronikavý snový věštec domu, jenž ve spánku dýchá
 hněvem, vzkřikl z nitra paláce
 35půlnočním výkřikem plným hrůzy,
 poté co tíživě vpadl
 do ženských komnat.
 A vykladači takových snů
 vzkřikli pod božskou zárukou,
 40že si pod zemí plní zlosti ztěžují
 s nevraživostí vůči vrahům.

Strofa 2

Takovou nectnou poctu, jež má odvrátit zlo,
 45í-jó matičko země!, žádá, a proto mne posílá
 ta bezbožná žena! Bojím
 se ale vypustit ta slova.
 Vždyť jak vykoupíš krev, jež dopadla na zem?
 Í-jó krbe samých strastí!
 50Í-jó zhroucení domu!
 Lidmi nenáviděné, slunce zbavené
 temnoty zakrývají dům
 kvůli vládcově smrti.

Antistrofa 2

55Úcta dříve nezdolná, nezničitelná, neporazitelná,
 jež pronikala ušima i myšlením lidu,
 je nyní ta tam. Bojí
 se ale člověk. Mít se dobře
 60je pro lidi bůh, ba více nežli bůh.
 Vahadlo spravedlnosti se však dívá.
 Vůči některým, kteří jsou ve světle, je rychlé,
 zatímco jiné [útrapy] čekají na hranicích
 tmy, kde postupem času narůstají.
 65Další lidi pak pohltí noc bez naplnění.

Strofa 3

Kvůli krvi vypité zemí živitelkou
 se srazila sedlina odvetné vraždy a neodtéká.
 Trýznivá zkáza trvá a viník
 se zalyká nevléčitelnou nemocí.

Antistrofa 3

70Pro toho, kdo vnikl do nevěstiny komnaty,
 není léku a všechny řeky valící se
 v jediném proudu by se krev poskvrněné ruky
 snažily očistit marně.

Epóda

75Mně však, již bohové nasadili nutnost,
 jež obklopila město, a přivedli
 z otcovského domu do otrockého osudu,
 mně přísluší chválit vládu,
 ať se chová spravedlivě nebo nespravedlivě,
 neboť věci jsou nesený násilím,
 80a [přísluší mi] ovládat hořkou nenávist
 své mysli. Pláču ale pod pláštěm

nad pošetilým osudem
vládce, zmrazená skrývaným zármutkem.

ÉLEKTRA

Služebné zajatkyně, jež udržujete pořádek v domě,
85jelikož jste zde v této prosebné výpravě
jako můj doprovod, přispějte mi radou v této věci:
co mám říci, až budu vylévat tyto smuteční úlitby?
Jak promluvit s rozumem? Jak se k otci pomodlit?
Mám říkat, že je přináším od milující ženy
90milovanému muži, ačkoli jsou od mé matky?
K tomu nemám odvahu, nevím, co říci,
až budu vylévat tuto obětinu na hrobě otce.
Nebo mám pronést ta slova, jaká lidé zpravidla pronášejí,
aby stejně odplatil těm, kteří posílají tyto
95pocety, tj. dal odplatu hodnou jejich zločinů?
Nebo mám tyto úlitby vylít a napojit jimi
zemi tiše a nedůstojně, tak, jako umřel otec,
a jako když se vyhazují odpadky, odvrhnout nádobu
a jít zpátky s odvrácenýma očima?
100Podělte se, přítelkyně, se mnou na tomto rozhodnutí,
neboť nenávisť, kterou v domě chováme, je společná.
Nikoho se nebojte a neskrývejte [svůj názor] ve svém srdci.
To, co je osudem dáno, čeká na svobodného,
stejně jako na toho, kdo je ovládán cizí rukou.
105Pokud tě napadá něco lepšího, řekni mi to prosím.

SBOR

Jako oltář ctím hrob tvého otce
a budu mluvit, jak poroučíš, od srdce.

ÉLEKTRA

Mluv, jako jsi uctila hrob mého otce.

SBOR

Prones při ulévání slova příznivá oddaným.

ÉLEKTRA

110A které z jeho blízkých mám takto označit?

SBOR

Především sebe samu a každého, kdo nenávidí Aigistha.

ÉLEKTRA

To se mám takto pomodlit za sebe a za tebe?

SBOR

Už to chápeš, tak to vylož sama.

ÉLEKTRA

Dobrá, a koho dalšího mám připojit k téhle skupině?

SBOR

115Vzpomeň na Oresta, přestože není doma.

ÉLEKTRA

Dobře řečeno! Výtečně jsi mne poučila!

SBOR

A vzpomeň také na viníky vraždy a modli se -

ÉLEKTRA

Co mám říci? Vysvětli nezkušenému, jak postupovat.

SBOR

- aby na ně přišel nějaký bůh nebo člověk.

ÉLEKTRA

120Myslíš někdo, kdo soudí, nebo zjednává spravedlnost?

SBOR

Jednoduše řekni někdo, kdo odplatí vraždu vraždou.

ÉLEKTRA

Je ale zbožné, abych od bohů žádala toto?

SBOR

Proč bys neměla žádat, aby odplatili zlem nepříteli?

ÉLEKTRA

165Nejmocnější posle vrchního i spodního,
124[pomoz,] podzemský Herme, svolěj mi
125bohy pod zemí, kteří hledí na otcovský
palác, ať slyší mé modlitby,
a samotnou zemi, která rodí všechny věci,
a když je vyživí, zas přijímá jejich zárodky.
A já ulévám mrtvým tuto svatou vodu,
130volám svého otce a říkám: slituj se nade mnou
a zažhni v domě světlo v podobě milovaného Oresta.
Vždy jsme teď jako tuláci, jež prodala
vlastní matka, a výměnou získala muže
v Aigisthovi, který je spoluviníkem tvé vraždy.
135Já se rovnám otrokyni a Orestés je vyhnanec
zbavený majetku, zatímco oni si s nadměrnou
rozmařilostí užívají plodů tvé dřiny.
Ať sem Orestés přijde s pomocí šťastného osudu,
za to se k tobě modlím a ty mne vyslyš, otče,
140a dej, ať jsem sama o mnoho moudřejší
než má matka, a mé činy ať jsou zbožnější.
Takto se modlím za nás. A protivníkům
přeji, aby se, otče, objevil tvůj mstitel
a odplatil vrahům vraždou podle spravedlnosti.
145Toto vkládám doprostřed dobrořečení,
a pronáším proti nim toto zlořečení.
Nám však vyveď vzhůru samé dobro
s pomocí bohů a země a Spravedlnosti nesoucí vítězství.
Po těchto modlitbách vylévám tyto úlitby.
150Vám pak zvyk velí vyzdobit je květinami nářků
a rozeznit svůj hlas v pajánu za zemřelého.

SBOR

Prolévejte slzu pleskající hynoucí
za zhynulého vládce
na tento val dobra, jenž zla
155odpudivou poskvrnu odvrací
při lití úliteb.
Slyš mne, výsosti,
slyš, vládce, ze své temnělé mysli.
O-to-to-to-to-to-to-toj!
160I-jó, který muž se silou kopí přijde
jako vysvoboditel domu, skythskými šípy
v rukou se bude ohánět při Areově díle,
a bude vládnout i šípy s rukojetí na blízký boj?

ÉLEKTRA

164Nyní již má otec úlitby, jež vypila země,
166a je tu něco nového, o co se s vámi podělím.

SBOR

Mluv. srdce ale křepčí strachem.

ÉLEKTRA

Vidím tady na hrobě ustřižený pramen vlasů.

SBOR

Jakému muži patří, či dívce s útlým pasem?

ÉLEKTRA

170To je snadná hádanka, kterou každý uhodne.

SBOR

Mohu se tedy ve svém stáří poučit od mladší?

ÉLEKTRA

Nikdo jiný než já by ty vlasy neustříhl.

SBOR

Ano, ti, kteří měli svými vlasy truchlit [za mrtvého], jsou [jeho] nepřátelé.

ÉLEKTRA

Jistě. A tyto věru na pohled připomínají -

SBOR

175Čí vlasy? To bych se ráda dozvěděla.

ÉLEKTRA

Věru jsou na pohled podobné jako moje.

SBOR

Bylo by možné, že by to byl tajný dar od Oresta?

ÉLEKTRA

Vzhledem se jeho vlasům velice blíží.

SBOR

Ale jak by se opovážil sem přijít?

ÉLEKTRA

180Své ustižené kadeře poslal, aby uctil otce.

SBOR

Tvá slova ve mně vyvolávají ještě více slz,
jestliže se svou nohou nikdy nedotkne této země.

ÉLEKTRA

Také mé srdce přepadá příval
hořkosti, jsem zasažena, jako by mnou pronikl šíp,
185z očí mi padají žíznivé
nezadržitelné kapky bouřlivé potopy,
když vidím tento pletenec. Neboť jak bych si mohla myslet,
že je tato kadeř majetkem někoho jiného z města?
Vždyť ji jistě neustříhla jeho vražedkyně,
190moje matka, která smýšlí se svými dětmi
bezbožným způsobem, nehodným jejího jména.
Abych ale beze všeho připustila,
že tato ozdoba náleží mému nejmilejšímu
člověku, Orestovi - ale to se mi chce vlichotit naděje.
Ach je.

195

Kéž by měla rozumný hlas jako posel
abych sebou v rozpolcení mysli nesmýkala sem a tam,
nýbrž mi zcela jasně sdělila, že mám ten pletenec poplivat,
jestliže byl totiž ustižen z nepřátelské hlavy,
nebo je se mnou příbuzný a mohl by se mnou truchlit
200jako ozdoba tohoto hrobu ke cti otce.
Voláme bohy, ačkoli vědí,
v jaké bouři se jako na lodi
zmitáme. Máme-li ale dosáhnout spásy,
může i z malého semínka vyrůst obrovský kmen.

205

Ano, a tady jsou stopy, druhé znamení,
stejně stopy nohou, které se podobají mým.
Jistě, jsou to dvoje obrysy chodidel,
jedny patří jemu a druhé nějakému společníkovi.
Paty a obrysy šlach se svým rozměrem

210přesně shodují s mými šlépějemi.
Přichází bolest a pomatení smyslů!

ORESTÉS

Modli se, až budeš bohům ohlašovat
naplnění svých modliteb, abys i nadále dosahovala úspěchu.

ÉLEKTRA

Proč? Čeho jsem díky bohům dosáhla nyní?

ORESTÉS

215Máš před očima toho, kterého v modlitbách prve toužila vidět.

ÉLEKTRA

Co o tom víš? Kterého člověka jsem volala?

ORESTÉS

Vím, že jsi velice uchválena Orestem.

ÉLEKTRA

A jak se u všech všudy naplňují mé modlitby?

ORESTÉS

Jsem to já. Už nehledej nikoho bližšího.

ÉLEKTRA

220To kolem mne, cizinče, splétáš nějakou léčku?

ORESTÉS

Pak ji tedy osnuji sám proti sobě.

ÉLEKTRA

To se mi chceš vysmívat v mé bídě?

ORESTÉS

Také sobě ve své, jestli tobě ve tvé.

ÉLEKTRA

Takže tě mám oslovovat, jako bys byl Orestés?

ORESTÉS

225Když vidíš mne samého, nepoznáváš mne,
ale když jsi viděla tenhle pramínek smutečních vlasů
228a sledovala stopu mých šlépějí,
227vzrušila ses a zdálo se ti, že mne vidíš.
230Přilož ty vlasy k místu, kde byly ustřiženy,
229a podívej, jak je hlava tvého bratra podobna té tvé.
A pohleď na tuto tkaninu, dílo tvé ruky,
na údery bidla, na obraz zvířat.
Ovládej se, ať z radosti nepřijdeš o rozum,
neboť vím, že naši nejbližší nás oba nenávidí.

ÉLEKTRA

235Ach nejdražší miláčku domu svého otce,
sílzává naděje spásného semene,
s důvěrou ve svou sílu budeš panovat v domě otce.
Ach radostné oko, jež má čtvero úloh
ve vztahu ke mně: neboť tě musím oslovovat
240jako otce, a připadá na tebe má láska
k matce – tu plným právem nenávidím –,
a k sestře, jež byla krutě obětována.
A byl jsi mi věrným bratrem a měl jsi ke mně úctu
jako jediný. Ať je vláda, spravedlnost a třetí,
245ze všech nejmocnější Zeus na tvé straně!

ORESTÉS

Die, die, dívej se na to, co se děje!
Pohleď na osiřelé potomky orlího otce,

který zemřel ve smyčkách a kličkách
 strašlivé zmije! Na ty, kdo osiřeli,
 250doléhá lačný hladomor. Neboť nejsou dospělí,
 aby do hnízda přinesli kořist jako otec.
 Stejně tak můžeš vidět mne a tuto dívku,
 Elektru, potomky zbavené otce,
 oba v tomtéž vyhnanství z domu.
 255Pokud zahubíš tato mláďata otce
 obětníka, který tě velice ctil, která
 podobná ruka ti vzdá poctu takových hodů?
 A také, pokud zahubíš potomky orla,
 nebudeš moci posílat smrtelníkům přesvědčivá znamení,
 260a jestliže celý tento královský kmen uschne,
 nebude ve dnech býčích obětí pečovat o tvé oltáře.
 Postarej se a pozvedni z nepatrnosti do velikosti
 palác, který teď, jak se zdá, leží v ruinách.

SBOR

Ach děti, ach zachránci otcovského krbu,
 265buďte tiše, ať vás nikdo neslyší, maličcí,
 a z povídanosti všechno nevyzradí
 vládcům. Ty bych ráda jednou viděla
 umřít ve smolném prskání plamene!

ORESTÉS

Jistě mne nezradí velkomocná Loxiova
 270věštba, která mi poručila projít tímto nebezpečím,
 vydávala hlasité výkřiky a vysílala svým hlasem
 mrazivé pohromy do mého teplého srdce,
 jestliže nepůjdu po těch, kdo se provinili na mém otci,
 stejným způsobem, čímž vyzývala k odvetné vraždě
 275mne, z něhož újma vyvlastnění učinila divokého býka.
 Sám tímto svým vlastním životem podle ní
 zaplatím a utrpím mnoho odporného zla.
 Nejprve svými výroky zjevila smrtelníkům, jak ztišit
 nepřátelské síly pod zemí, poté hovořila o nemocích,
 280jež mohou napadnout těla, o vředech, které rozežirají
 zdravé tělo krutými kusadly,
 o bílých chlupech, které vyrůstají při této nemoci.
 A o dalších útocích Erínyjí mluvila,
 jež povstávají z otcovské krve.
 [...]
 285kdo vidí jasně, ačkoli hýbe řasami ve tmě.
 Neboť temný šíp podsvětních sil,
 vyslaný padlými příbuznými, kteří prosí o pomstu,
 a běsnění a marný noční děs,
 zneklidňuje, straší a vyhání z města
 290a týrá tělo bronzovými důtkami.
 A takoví lidé podle ní nemohou mít podíl
 na měsidle [s vínem], ani na ulévání,
 neviditelný otcův hněv jim nedovolí přistoupit
 k oltářům, nikdo [takového člověka] nepřijme a nebude u něj přebývat,
 295a on časem zemře beze vsí cti a bez přátel,
 ubožák vysušený všeničivou smrtí.
 Mám-li takové věštby, nemám jim snad věřit?
 A i kdybych jim třeba nevěřil, je nutné ten čin spáchat.
 Mnoho pohnutek se totiž schází k jedinému,
 300boží pokyny i veliký zármutek nad otcem,
 a navíc doléhá nedostatek majetku,
 aby lidé z města, nejslavnější ze smrtelníků,
 kteří se svou hrdinnou myslí rozvrátili Tróju,
 nemuseli být takto poddaní dvěma ženám.
 305Ano, mysl ženy. Že ne? Brzy uvidí.

[Kommos]

SBOR [anapest]

Vy mocné Moiry, kéž z Diovy vůle

[vše] dospěje tam,
kam se obrací Spravedlnost.
"Za zlá slova ať se platí
310zlými slovy," hlasitě křičí
Spravedlnost, když vybírá dluh.
"Za vražednou ránu ať se pyká
vražednou ranou." "Pachatel ať trpí,"
říká prastaré pořekadlo.

[1. část]

Strofa 1

ORESTÉS

315Ach otče, ubohý otče, co ti mám
říci, co udělat,
aby se mi podařilo přivanout tě zdálky,
kde tě drží tvé lůžko?
Světlo má opačný úděl
320než tma, prý je však přesto
oslavné truchlení potěchou
Átreovci před palácem.

Strofa 2

SBOR

Synku, mysl mrtvého nestráví
325žhnoucí chřtán ohně.
Časem projeví svůj hněv.
Mrtvý běduje,
škůdce se zjevuje,
za otce, za zploditele,
330rozzrůstá se všude kolem
právoplatné hledající truchlení.

Antistrofa 1

ÉLEKTRA

Poslouchej nyní, ach otče, střídavě
žalozpěvy plné slz.
V truchlozpěvu nad hrobem
335tě oplakávají tvé dvě děti.
Tvůj hrob je přijal jako prosebníky
a vyhnance zároveň.
Co z toho je dobré? Co je beze zla?
Nezůstala zkáza neporažena?

SBOR [anapest]

340Ale ač je to tak, bůh stále, bude-li chtít,
může vzbudit pokřiky radostnějších hlasů
a namísto truchlozpěvů nad hrobem
může paján v královském paláci
uvést přátelský pohár s novou směsí.

Strofa 3

ORESTÉS

345Kéž by tě byl pod Íliem
některý z Lyků, otče,
zabil ranou svého kopí!
Nechal bys slávu v domě
a život, za nímž se na ulici
350každý ohlíží, bys připravil
dětem. Měl bys vysoce navršený
hrob v zámořské zemi,
který by dům snadno snesl.

Antistrofa 2

SBOR

Je drahý svým druhům, kteří tam vznešeně padli,
355vyniká pod zemí
jako ctihodné veličenstvo,
služebník nejvyšších,

kteří tam v podsvětí vládnou.
 360Vždyť byl králem, dokud žil,
 osudem určený úřad třimal
 v rukou, s žezlem, jež lidé poslouchají.

Antistrofa 3

ÉLEKTRA

Ani pod Trójskými
 hradbami [jsi neměl] zhynout, otče,
 365s ostatním lidem zabitým kopím,
 a být pohřben u proudu Skamandru.
 Spíše ti, kteří jej zavraždili,
 [měli] být takto poraženi,
 aby se o jejich smrtelném osudu
 370člověk dozvěděl z dálky
 a nepoznal tyto útrapy.

SBOR [anapest]

Toto je, mé dítě, cennější než zlato.
 Větší než velké, třeba i hyperborejské
 štěstí, jsou věci, jež říkáš. Jistě je to v tvé moci.
 375Nyní však [dolů] doléhá dunění těchto
 dvojitých důtek, a my tak již pod zemí
 máme spojence, zatímco ti, kteří vládnou,
 nemají ruce čisté. Co odpornějšího
 může být jeho dětem?

Strofa 4

ORESTÉS

380Toto proniká uchem
 skrz naskrz jako šíp.
 Die, Die, vyveď zespoda
 pozdní trestatelku Zkázu,
 proti opovážlivé a bezostyšné ruce
 385lidí. Dluhy rodičů budou nakonec splaceny.

Strofa 5

SBOR

Budiž mi dáno pustit se do pronikavého
 slavnostního výskotu nad porážkou
 muže a zabitím
 ženy. Neboť proč skrývat
 to ve své myšli, co stejně
 390přede mnou poletuje - a od přídě
 srdce vane ostrá
 zuřivost, hněvivá nenávist.

Antistrofa 4

ÉLEKTRA

A kdypak mocný
 395Zeus vrhne na ně své ruce,
 oje, oje, a hlavu jim rozrazí?
 Ať země získá záruku!
 Neboť žádám spravedlnost místo nespravedlnosti.
 Slyšte, země a ctěné podsvětní mocnosti!

SBOR [anapest]

400Ano, je zvykem, že krvavé krupěje
 vylité na zem vyžadují další
 krev. Spoušť volá po Erínyji,
 která od těch, kdo zahynuli dříve, přivádí
 po zkáze další zkázu.

Strofa 6

ORESTÉS

405Po-poj dá, království podsvětních [sil]!
 Hleďte, vy velkomocné kletby mrtvých,
 hleďte na zbytky Átreovců, v jaké bezmoci

se nacházejí, znectěny vyhnáním z domu! Kam se má člověk obrátit, Die?

Antistrofa 5

SBOR

410A nyní se mé srdce znovu rozbušilo,
když slyším tento nářek,
a chvílemi ztrácím naději
a duše mi černá
z těch slov, když je poslouchám.

415Když ale zase posilňující odvaha (?)

[...] odstraní strážně,
řobjeví se přede mnou k dobrému (?)

Antistrofa 6

ÉLEKTRA

O čem mluvit, abychom uspěli? Snad o tom,
jaké strasti trpíme od té, která nás, považte, zplodila?

420Může se lísat, toto však nelze ukonejšit.

Neboť jako divoký vlk, jemuž se nelze vlichotit,
je hněv vzešlý z [mé] matky.

[2. část]

Strofa 7

SBOR

Bila jsem se v Arijském truchlení, dle zvyku
kissijských plaček.

425Mohl jsi vidět, jak stříkalo mnoho [krve]

při vlasy trhajících úderech rukou, které se střídavě napínaly
seshora, svrchu, a rozeznávaly
mou nadevše zuboženou potlučenou hlavu.

Strofa 8

ÉLEKTRA

I-jó i-jó, ukrutná

430bezostyšná matko, nestyděla ses nechat pohřbít

bez občanů vládcy,

a bez truchlení

neoplakaného manžela v ukrutném pohřbu.

Strofa 9

ORESTÉS

Naprosto bezectné, což řekla! Oj-moj!

435Za znectění otce však zaplatí,

s přispěním bohů,

a s přispěním mých rukou.

Pak až ji zabiju, mohu třeba zemřít!

Antistrofa 9

SBOR

Také ho zmrzčila, abys měl jasno!

440Takto jej pohřbila, a to učinila

ve snaze připravit jeho smrti

nesnesitelné břemeno pro váš život.

Nyní víš, jak bídně byl znectěn tvůj otec!

Antistrofa 7

ÉLEKTRA

Mluvíš o smrti mého otce. Já však nebyla u toho,

445znectili mne, zcela nedůstojně

mne jak vzteklého psa zavřeli v zadním pokoji.

Snáze nežli smích ze mne vycházely proudy [slz],

které jsem vylévala ve směsi s žalostným nářkem.

450Tyto věci, které slyšíš, si vepíš do své mysli.

Antistrofa 8

SBOR

Vepiš. Ať tato řeč provrtá

tvé uši a setká se s poklidným krokem tvé mysli.
 Takto se věci mají
 a zbytek se dychtí dozvědět sám.
 455Je třeba pustit se do boje s neústupnou vervou.

[3. část]

Strofa 10

OR: K tobě mluvím! Buď otče se svými blízkými!

ÉL: I já s pláčem přidávám svůj hlas!

SB: Celá tato skupina společně zní ozvěnou!

Slyš a přijď na světlo,

460buď s námi proti nepřátelům.

Antistrofa 10

OR: Arés se střetne s Areem, Spravedlnost se Spravedlností.

ÉL: I-jó bohové, proveďte to spravedlivě!

SB: Jímá mne hrůza, když slyším tyto modlitby.

Co je osudově dáno, dávno čeká.

465Modlíme-li se však, může to přijít.

[4. část]

Strofa 11

Ó útrapy vrozené rodu

a zrudná krvavá

rána zkázy!

I-jó žalostný, nesnesitelný zármutek!

470I-jó nezhojitelná bolest!

Antistrofa 11

Hnisavá léčba těchto [ran]

je v domě, nepřichází od jiných

zvenku, ale od vlastních,

s pomocí krutého krvavého sváru.

475Tento hymnus patří božstvům pod zemí!

[anapest]

Nuže slyšte, vy blažení pod zemí,

tuto modlitbu, a pošlete laskavě

podporu dětem, s níž zvítězí!

ORESTÉS

Otče, který jsi zemřel způsobem nehodným krále,

480prosím, dej mi vládu ve svém domě!

ÉLEKTRA

I já mám, otče, k tobě podobnou prosbu,

†abych unikla, až přivedím Aigisthovi velikou [...].†

ORESTÉS

Neboť takto ti budou zajištěny hostiny obvyklé

mezi lidmi, zatímco jinak budeš mezi dobře pohoštěnými

485beze cti při voňavých zápalných obětech zemi.

ÉLEKTRA

I já ti přinesu ze svého hojného věna

svatební úlitbu z otcovského domu,

a tento hrob budu mít v úctě nejvíce ze všeho.

ORESTÉS

Ó země, vydej mi otce, ať dohlédne na bitvu!

ÉLEKTRA

490Ó Persefasso, ty dej vítězství ve vší kráse.

ORESTÉS

Pamatuj na koupel, v níž jsi byl zabit, otče.

ÉLEKTRA

Pamatuj, jak nezvyklé roucho na tebe vymysleli.

ORESTÉS

Byl jsi uloven v neukutých poutech, otče!

ÉLEKTRA

V pokrývce ostudných úkladů!

ORESTÉS

495 Což tě tyto výčitky neprobudí, otče?

ÉLEKTRA

Což nezvedneš svou milovanou hlavu?

ORESTÉS

Buďto svým blízkým pošli jako spolubojovníci Spravedlnost,
nebo nám dej na oplátku nasadit podobný hmat,
pokud chceš svou porážku odčinit vítězstvím.

ÉLEKTRA

500 Také tento poslední křik si poslechni, otče:
pohleď na tato mláďata posazená na hrobě
a slituj se nad ženiným a mužovým žalozpěvem!

ORESTÉS

A nenechej vyhladit toto sémě Pelopovců,
neboť s ním nejsi mrtvý ani po smrti.
505 {Neboť děti zachraňují pověst muže
po jeho smrti, nesou siť jako korky,
udržují lněný provaz [sahající] z hlubin.}
Poslouchej! Tyto nářky pronášíme za tebe!
Vyhov naší řeči a zachrániš sám sebe!

SBOR

510 Věru, že řeči, kterou jste rozpředli, nelze nic vytknout.
Odškodnili jste hrob za to neštěstí, že nebyl oplakán.
Co dále? Jelikož ses již ve své mysli rozhodl k činu,
mohl bys nyní zkusit svůj osud a jednat.

ORESTÉS

Stane se. Není však mimo naši cestu zeptat se,
515 proč poslala úlitby, z jakého důvodu
chtěla už pozdě odčinit poctami nezhojitelné utrpení.
Ubohouslavost to poslala bezvědomému
mrtvému! Nevím, k čemu to přirovnat:
ty dary se nevyrovnají jejímu provinění.
520 I kdyby člověk za jedno krveprolití vylil
všechno, marná námaha. Tak říká úsloví.
Pokud to víš, pověz. Chtěl bych to vědět.

SBOR

Vím, synku. Byla jsem u toho. Otřásly jí
sny a děsy, jež člověku nedají spát,
525 a proto ona bezbožná žena poslala tyto úlitby.

ORESTÉS

A slyšelas, co to bylo za sen? Můžeš mi to popravdě říci?

SBOR

Podle toho, co vypráví, se jí zdálo, že zplodila hada.

ORESTÉS

Tak? Kam to vyprávění směřuje, kde vrcholí?

SBOR

Že prý ho ukotvila v plenkách jako dítě.

ORESTÉS

530 Nebezpečné novorozeně. Jakou potravu žádal?

SBOR

Sama mu v tom snu nabídla svůj prs.

ORESTÉS

Cožpak ta odporná věc její cecík nezranila?

SBOR

Jen aby mohl s mlékem sát chuchvalec krve.

ORESTÉS

Tohle vidění jistě nebude beze smyslu.

SBOR

535 Zděšením vykřikla ze spánku,
a po domě se kvůli paní rozzářilo
mnoho temnotou oslepených pochodní.
Poslala pak tyto smuteční úlitby,
s nadějí, že takový řez vyléčí její muka.

ORESTÉS

540 A já se modlím k této zemi a k otcově hrobu,
aby se mi tento sen splnil.
Podívej, že při mém výkladu všechno do sebe zapadá.
Jestliže totiž ten had vyšel z týchž míst
jako já, řa do plenek [...]†
545 svá ústa rozevřel okolo prsu, který mi dával výživu,
a smíchal mléko své matky s chuchvalcem krve,
jestliže ona hrůzou zabědovala nad tím, co se jí stalo,
je, jak vidíš, nezbytné, aby ta, která vyživila příšernou nestvůru,
násilně zemřela. Tím hadem se stanu já
550 a zabiju ji, jak to říká ten sen.

SBOR

Beru tě za vykladače těchto znamení.
Ať se tak stane. Vysvětli ale přátelům, co dál,
jedněm řekni, co dělat, druhým, čeho se zdržet.

ORESTÉS

Jednoduchá řeč. Ta ať jde dovnitř.
555 Doporučuji tyto naše dohody držet v tajnosti,
aby ti, kteří úskokem zabilí vzácného muže,
byli také úskokem lapeni, a zemřeli
ve stejné smyčce, jak to vyslovil Loxiás,
vládce Apollón, věstec, který se dosud nemýlil.
560 Bude to tak: s veškerou výstrojí, jako cizinec,
přijdu k nádvoří bráně s tímto mužem,
Pyladem, jako host z ciziny a spojenec domu.
Oba budeme mluvit parnásským nářečím,
budeme napodobovat řeč, jakou hovoří ve Fókii.
565 Ale možná, že nás žádný vrátný s radostnou myslí
nepřijme, vždyť je ten dům posedlý zlem.
Tak počkáme, aby si někdo, kdo půjde kolem
domu, domyslel, o co jde, a prohlásil:
"Jakto že Aigisthos nechává stát prosebníka
570 za branou, jestliže je přítomen doma, a ví to?"
No, a až přejdu práh nádvoří brány,
najdu ho na trůně svého otce,
nebo se vrátí a potom mi tváří v tvář
řekne... to vás ujišťuji, že jak mi přijde na oči,
575 dříve než se zeptá "z jaké je cizinec země?", udělám z něj
mrtvolu, jen ho hodím kolem rychlonohého bronzu.
A Erínyje, která [ani dříve] nebyla na krvi šizena,
bude pít svůj třetí nápoj neředené krve.
Takže ty teď pěkně hlídej, co se děje v domě,
580 aby všechno do sebe zapadalo přesně tak, jak má,
a vám radím, abyste drželi jazyk na uzdě,

mlčeli, když je třeba, a říkali to, co se právě hodí.
A pokud jde o vše ostatní, prosím, ať na nás tento hledí,
a můj zápas mečem vede pro mne příznivým směrem.

SBOR

Strofa 1

585 Země živí mnoho
strašlivých strastných trápení
a mořská náruč
je plná nepřátelských
zvířat. Ve výšce, v meziprostoru,
590 jsou zase světla, která škodí
létavým i pozemským tvorům. Také o vichrném
hněvu hurikánů mají co říci.

Antistrofa 1

Kdo ale dokáže vypovědět
595 o nestydaté mužské pýše
a nestoudných vášních
žen, jejichž mysl nezná
stud, [vášni,] jejichž společníkem je lidská zkáza?
Svazky společné stáje
600 rozvrací bezohledná touha vládnoucí ženám
u zvířat i u lidí.

Strofa 2

Kdo nemá mysl přelétavou,
ať si to uvědomí, když se poučí
605 o úskoku, který vymyslela krutá synovražedná
Thestiova dcera, žena, jež s úmyslem
spálit v ohni nechala shořet žnouce polínko
svého syna. Bylo jeho vrstevníkem od dob, kdy vyšel
ze své matky a vykřikl,
610 a po celý život odpovíдалo jeho věku
až do dne, který stanovil Osud.

Antistrofa 2

A ještě se vypráví o jiné [ženě], nad níž se můžeme rozhořčovat,
o vražedné panně,
615 která z popudu nepřátel zahubila blízkého člověka. Krétským
náhrdelníkem zhotoveným ze zlata,
Mínóovým darem, se nechala přesvědčit,
a zbavila Nisa nesmrtelného
620 pramene vlasů, ta psice,
když nic netuše oddechoval ve spánku.
Vzal ho Hermés.

Strofa 3

631 Mezi zločiny, o nichž se vypráví, má ale přední místo
ten na Lémnu, nad nímž lid kvílí
a odplivuje si, a strašné věci se pokaždé
přirovnávají k lémnickým hrůzám.
635 Kvůli trápení jež bylo odporné bohům,
zaniklo beze cti jedno lidské pokolení.
Neboť nikdo nectí, co je protivné bohům.
638 Nasbírala jsem něco z toho neprávem?

Antistrofa 3

623 A jelikož jsem připomněla útrapy,
které nelze usmířit, je namístě [připojit] také nenávistný
625 snátek, který je odporný domu,
a úklady myslí s ženským smýšlením
proti muži ve zbroji
[...]
Ctím (?) krb v domě, který nehřeje,
630 a ženskou vládu bez odvahy.

Strofa 4

Avšak blízko plic je meč,
640který proniká naskrz a bodá ostrým hrotem
z vůle spravedlnosti, kterou v rozporu s právem
noha pošlapala v prachu,
ty, kteří se proti právu provinili
645na Diově ctihodnosti.

Antistrofa 4

Základ spravedlnosti je však zasazen pevně
a mečíř Osud kuje [meč odplaty] už předem.
Do domu dávného krveprolití
přivádí dítě,
650aby nakonec splatila poskvrnu – slovuťná
hlubokomyslná Erínyje.

ORESTÉS

Sluho! Sluho! Slyš, jak buším na nádvorní vrata!
Kdo je uvnitř? Sluho, sluho, podruhé! Kdo v domě?
655Potřetí volám, ať někdo vyjde z domu,
jestli [dům] pod správou Aigistha přijímá hosty!

SLUHA

Dobrá! Slyším! Z jaké je cizinec země? Odkud?

ORESTÉS

Vzkaž pánům domu,
za nimiž přicházím a nesu novinky.
A pospěš si. Tmavý kočár noci
660je rychlý. Je čas, aby pocestní spustili
kotvu v domech, které hostům nabízejí pohostinství.
Ať vyjde někdo, kdo v domě rozhoduje,
žena, která zde vládne, ale lépe, aby to byl muž.
665Neboť vstupuje-li do rozmluvy ostych, zakaluje
slova. Když mluví muž s mužem,
nemá zábrany, a jasně vyjádří, co chce říct.

KLYTAIMÉSTRA

Cizinci, pokud něco potřebujete, mluvte. K dispozici
je vše, co se na tento dům sluší:
670teplá koupel, strastem ulevující
lůžko a přítomnost poctivých očí.
Pokud je ale třeba zařídit něco důmyslnějšího,
pak je to úkolem pro muže, jemuž to sdělíme.

ORESTÉS

Jsem cizinec, z Daulidy, ze země Fóků.
675Šel jsem sám se svým vlastním nákladem
do Argu, tady že vypráhnou nohy,
a povídá mi člověk, kterého jsem potkal, neznali jsme se,
zjišťoval nejdřív, kam mám cestu, a říkal mi, kam jde sám –
z Fokie, nějaký Strofios, jak jsem z řeči pochytil:
680“Pokud máš, cizinče, stejně cestu do Argu,
vzpomeň si, a poctivě vyříd rodičům
Oresta, že zemřel. Určitě nezapomeň.
Jestli u jeho blízkých převládne názor, že se má přivést,
nebo raději pohřbít jako přistěhovalec, aby zůstal navždy
685cizincem – tyto pokyny nám doprav zpět.
Neboť už jsme toho muže důkladně oplakali
a jeho popel skrývají stěny bronzové urny.”
Řekl jsem vše, co jsem slyšel. Jestli jsem padl na ty,
kteří jsou povolání a je jim ta zpráva určena,
690nevím. Má to ale vědět rodič.

KLYTAIMÉSTRA

Běda mi! Přinesl jsi zprávu o našem naprostém zničení.
Ach kletbo tohoto domu, kterou nelze porazit,
jak daleko vidíš, i na to, co je bezpečně odklizen z cesty!
Zdálky srážíš [své cíle] dobře mířenými šípy

695a zbavuješ mne, zoufalou ubožačku, blízkých!
 A teď Orestés... Choval se přece rozumně,
 když se zdržoval mimo zhoubné bažiny,
 teď ale, jestli byla v domě naděje, která by ho vyléčila
 ze zlých bakchanálií, zapiš ji mezi ty, kdo nás opustili.

ORESTÉS

700s takto požehnanými hostiteli
 bych se raději seznámil a stal se jejich hostem
 kvůli příznivým zprávám. Vždyť kde
 je více dobré vůle než mezi hostem a hostitelem?
 Bylo by to ale v mé mysli známkou bezbožnosti,
 705kdybych tuto službu bližním nedovedl do konce,
 poté, co jsem přikývl, a stal se vaším hostem.

KLYTAIMÉSTRA

Buď si jist, že proto nedostaneš méně, než ti přísluší,
 a nebudeš o nic méně přítelem tohoto domu.
 Kdybys to nebyl ty, přišel by se zprávou někdo jiný.
 710Už je ale čas, aby cizinci, kteří celý den strávili
 na dlouhé cestě, dostali, co se patří.
 Odveď jej do domu, do mužského pokoje pro hosty,
 a s ním tyto průvodce a spolucestující,
 a tam nechť dostanou vše, co se na tento dům patří.
 715Radím ti, abys to provedl s plnou zodpovědností.
 My zatím tyto [novinky] sdělíme pánu
 domu, a s nemalým počtem blízkých
 se poradíme o tom, co se stalo.

SBOR [anapest]

Dobrá, milé domácí služky,
 720už abychom projevily
 sílu našich úst na počest Oresta!
 Ach vládkyně Země a vládkyně výspo
 mohly, která nyní ležíš
 na těle královského velitele loďstva,
 725nyní poslouchej, nyní pomáhej!
 Nyní totiž nastal čas, aby se úskočná Přesvědčivost
 po jeho boku pustila do boje, a podzemský Hermés
 ťa nočníť vedl správným směrem
 tyto zápasy smrti mečem.

730Zdá se, že ten muž z ciziny způsobuje potíže -
 vidím tady Orestovu chůvu v slzách.
 Kampak, Kilická, že si to šlapeš domovními vraty?
 A jako tvůj průvodce bez nároku na mzdu žal.

CHŮVA

Paní poručila co nejrychleji zavolat
 735k těm cizincům Aigistha, aby přišel
 a vyptal se přesněji, jako muž muže,
 na tu čerstvě předanou zprávu. Před sluhy
 nasadila zachmuřený pohled, uvnitř ale skrývá
 smích nad dílem, jež bylo provedeno příznivě
 740pro ni, pro tento dům ale k velkému neštěstí,
 díky té zprávě, kterou cizinci jasnými slovy předali.
 A ovšemže on bude poslouchat s radostí v srdci,
 až se bude dozvídat tu novinu. Já ubožačka!
 Jak ztrápené bylo srdce v mých prsou
 745ze směsi všeho toho nesnesitelného trápení,
 které se v tomto Átreově domě přihodilo předtím!
 Takováhle muka jsem ale ještě nikdy nevytrpěla.
 Všechno zlé jsem trpělivě snášela,
 a milovaného Oresta, pro něhož jsem se z duše vydala,
 750vychovávala jsem ho, sotva mi byl z matky odevzdán,
 a pronikavé volání, jež mi nedalo spát
 [...]

mnoho námahy, aniž by z toho byl pro mne užitek,

jsem vytrpěla. Vždyť co nemá rozum, jako zvíře
se musí krmit – jak by ne? – [na způsob rozumu.]
755Protože chlapec, který je ještě v plenkách, nic neřekne –
jestli má hlad nebo žízeň, nebo jestli chce
čurat. Mladé bříško dětí se chová jak chce.
Věštila jsem, kdy to přijde, často ale myslím
věštby lhaly, a tak jsem prala plíny.
760Valchářka, živitelka, obě měly stejný úkol.
Tato dvě řemesla jsem musela zvládnout
sama, když jsem přijala Oresta [na vychování] otci.
A teď se ubohá dozvídám, že je po smrti.
Jdu ale za mužem, který zničil tento
765dům. S radostí si tu zprávu poslechnu.

SBOR

A jak mu řekla, že se sem má vypravit?

CHŮVA

Jak jako? Řekni mi to znovu, ať to přesněji pochopím.

SBOR

Jestli s ozbrojenci, anebo sám.

CHŮVA

Řekla, ať si jako doprovod přivede kopiníky.

SBOR

770Tak tohle našemu nenáviděnému vládci nevyřizuj,
naopak ho vyzvi, tak, aby se těch slov nebál,
aby co nejrychleji přišel sám, a raduj se ve své mysli.
Pokřivená zpráva se totiž předáním narovná.

CHŮVA

Cožpak tobě se zamlouvají zprávy, které právě došly?

SBOR

775Co když ale Zeus jednoho dne způsobí, že se vítr zla obrátí?

CHŮVA

Jakpak? Orestés, naděje domu, odešel.

SBOR

Ještě ne. To by byl špatný věstec, který by takto soudil.

CHŮVA

Cože? Víš něco jiného, než se říkalo?

SBOR

Běž a předej zprávu. Jednej podle pokynů.
780Co mají bohové na starost, o to se starají.

CHŮVA

Jdu tedy a poslechnu, co v téhle věci říkáš.
Ať to s božím přispěním dopadne co nejlépe!

SBOR

1. strofa

Nyní tě zapřísahám, otče
olympských bohů, Die,
785dej šťastné pořizení pánům
domu, kteří touží s radostí
vidět, že je vše v pořádku.
Všechna slova jsem vykřikl kvůli spravedlnosti.
Ty ji opatruj, Die!

Mesódos

790É, é! Toho, který je uvnitř domu, postav
před jeho nepřátele, Die, neboť vyzdvihneš-li ho k velikosti,

rád se ti za to odplatí
dvojnásobně či trojnásobně.

Antistrofa 1

A věz, že osiřelé hříbě [tobě] milého
795muže je zapřáhnuto do vozu
muk (?). Dej mu v jeho běhu
[správný] rozměr a zaříd(?), aby měl
řzachovanýt rytmus,
abychom viděli, jak jeho kroky ve svém rozpětí
dorážejí po dráze (?) do cíle.

Strofa 2

800A vy, božstva uvnitř domu,
jež spravujete radostný přepych zadní komnaty,
a jste [s námi] jedné mysli, slyšte!
Přiveďte [...]
Krev kdysi spáchaných činů
805odčinite čerstvým aktem spravedlnosti.
Ať už stařena vražda nikdy v domě nerodí!

Mesódos

Ty pak, který obýváš krásně vystavěnou velikou
sluji, dej, ať dům toho muže s radostí vzhlédne,
a vidí milujícím
810očima jasné světlo
svobody po závoji temnoty.

Antistrofa 2

A necht plným právem pomůže
syn [nymfy] Máie, který mocně duje,
chce-li přivanout čin.
815Přeje-li si, zjevuje mnoho nevidomého,
hovoří však slovem neprůhledným,
v noci rozestírá před očima tmu,
a ve dne není o nic zjevnější.

Strofa 3

A tehdy se konečně slavně
820rozezní s pronikavým křikem
ženský zpěv [na počest] vykoupení domu,
nastolení příznivého větru,
z našich úst: "Plujeme správně!
825Můj zisk, můj zisk tím narůstá,
a zkáza se drží od mých blízkých!"

Mesódos

Ty pak měj odvahu, až přijde čas činu,
a zakřič na ni, až na tebe zavolá
"dítě!", a řekni "otcovo!",
830a dokonči zkázu, již nelze vyčítat!

Antistrofa 3

A ve své hrudi měj
srdce Persea
a pro své blízké pod zemí
i nahoře udělej to, co je potěší:
835způsob uvnitř [domu] krvavou zkázu
zhoubné Gorgony, smrt
prostou viny, k níž vyzval Apollón.

AIGISTHOS

Nepřišel jsem bez vyzvání, poslali pro mne.
Dozvídám se, že jsou tu jacísi cizinci a sdělují nám
840novinku, jež není vůbec vítaná:
že zemřel Orestés. To by bylo další krvácející
břemeno, které by musel nést tento dům, postižený
hnisajícím uštknutím dřívějšího krveprolití.

Nemohu si představit, že je to pravda a skutečnost.
845Nebo to jen vyskakují do vzduchu nějaké
ustrašené řeči ženských a bez užitku zmírají?
Co mi o tom můžete říci, abyste to mé mysli objasnily?

SBOR

Slyšely jsme to, běž ale dovnitř
a vyptej se těch cizinců. Síla poslů není taková,
850jako když se muž od muže dozvídá sám.

AIGISTHOS

Chci toho posla vidět a důkladně ho vyzpovídat,
jestli byl v blízkosti umírajícího osobně přítomen,
nebo jestli říká něco, co se dozvěděl z mlhavé pověsti.
Mysl s očima rozhodně neošálí!

SBOR [anapest]

855Die, die, co říci? Odkud mám začít
se svou modlitbou a vzýváním bohů,
[jež vychází] z dobré vůle,
a až řeknu co třeba, jak skončit?
Neboť nyní poskvrněné
860ostrží vražedného nože
buďto navždy způsobí naprostou
zkázu Agamemnonova domu,
nebo on rozžehne světlo ohně
k oslavě svobody a vlády nad městem,
865a získá veliké bohatství svých předků.
Takovýto zápas podstoupí sám
proti dvěma přeborníkům božský
Orestés. Nechtě to vede k vítězství!

AIGISTHOS

E, é! O-to-to-toj!

SBOR

870Ea, eá! A věru!
Jak je? Jak to pro dům dopadlo?
Postavme se opodál, dokud není záležitost skončena,
aby se nezdálo, že máme na těchto zločinech
vinu. Právě bylo totiž v této bitvě rozhodnuto o výsledku.

SLUHA

875Běda! Přeběda! Pán byl zasažen ranou!
Běda zase znova, potřetí na vás křičím!
Aigisthos už není! Tak co nerychleji
otevřete, uvolněte závoru
z ženských vrat. Pořádného siláka potřebujeme!
880Jemu už ale nepomůže, s tím je konec. Kdepak.
I-jú i-jú!
Křičím na hluché, marně oslovuji
spáče bez užitku. Kde je Klytaiméstra? Co dělá?
Zdá se, že její hlava nyní padne
vedle špalku zásahem spravedlnosti.

KLYTAIMÉSTRA

885Co se děje? Co to tropíš před domem za pokřik?

SLUHA

Říkám, že mrtví zabíjejí živého!

KLYTAIMÉSTRA

Běda mi! Chápu z té hádanky, co chceš říci!
Zahyneme úskokem, tak jako jsme zabíjeli!
Ať mi někdo rychle podá vražednou sekeru!
890Uvidíme, zda zvítězíme, nebo budeme poraženi.
Ano, až tak daleko jsem dospěla v té hrůze!

ORESTÉS

Tebe zrovna hledám! Jemu už to stačí.

KLYTAIMÉSTRA

Běda mi! Jsi mrtev milovaný silný Aigisthe!

ORESTÉS

Miluješ toho muže? Tak si s ním lehneš do společného
895hrobu! Mrtvého nikdy neopustíš.

KLYTAIMÉSTRA

Zadrž, chlapče, a měj ostych, dítě moje,
před tímto prsem, u něhož jsi tolikrát dřímal
a dumlal svými dásněmi mléko, které tě živilo!

ORESTÉS

Pylade, co dělat? Mám se ostýchat zabít matku?

PYLADÉS

900Ale kde by pak byly Loxiovy věštby,
vyhlášené v Delfách, a zaručené přísahy?
Raději měj nepřátele ve všech lidech než v bozích!

ORESTÉS

Dle mého rozsudku je vítězství tvoje. Radíš mi dobře.
Pojď. Jsem rozhodnut tě obětovat tady vedle něho.
905Zaživa byl pro tebe lepší než můj otec,
a tak s ním spi i ve své smrti, jelikož miluješ
tohoto muže, zatímco toho, jehož máš milovat, nenávidíš.

KLYTAIMÉSTRA

Já tě odkojila, chci s tebou zestárnout!

ORESTÉS

Jak? Budeš se mnou bydlet poté, cos mi zavraždila otce?

KLYTAIMÉSTRA

910Na tom má, dítě, vinu Osud!

ORESTÉS

Pak i tuto tvou smrt uchystal Osud.

KLYTAIMÉSTRA

Nemáš bázeň před mateřskými kletbami, dítě?

ORESTÉS

Ne. Zplodila jsi mne sice, ale uvrhla do neštěstí.

KLYTAIMÉSTRA

Do domu spojence, to přece nebylo odvržení!

ORESTÉS

915Urážlivě jsem byl prodán – syn svobodného otce!

KLYTAIMÉSTRA

A kde je tedy platba, kterou jsem za tebe dostala?

ORESTÉS

Tohle se ti stydím otevřeně vyčíst.

KLYTAIMÉSTRA

Také ale musíš mluvit o záletech svého otce!

ORESTÉS

Neosočuj toho, který dře, když sedíš doma!

KLYTAIMÉSTRA

920Pro ženy je, chlapče, bolestné být od muže.

ORESTÉS

Mužova námaha je ale živí, zatímco sedí doma!

KLYTAIMÉSTRA

Vypadá to, chlapče, že zabiješ svou matku.

ORESTÉS

To ty zabiješ sama sebe, ne já!

KLYTAIMÉSTRA

Opatrně, dávej pozor na matčiny zuřivé psice!

ORESTÉS

925Jak bych ale utekl otcovým, kdybych to nechal být?

KLYTAIMÉSTRA

Zdá se, že zaživa zbytečně naříkám před [vlastním] hrobem.

ORESTÉS

Ano, otcův osud ti vyměřuje tuto smrt.

KLYTAIMÉSTRA

Běda mi! To je ten had, jehož jsem zplodila a odkojila!
Děs z toho snu byl opravdový věstec!

ORESTÉS

930Vraždila jsi nesprávně, nesprávně trp.

SBOR

Běduj i nad tímto dvojím neštěstím.
Jelikož však těžce zkoušený Orestés dosáhl vrcholu
mnohých krveprolití, dáváme přesto přednost tomu,
aby oko domu nepadlo ve strašné záhubě.

Strofa 1

935Přišla po čase na Priamovce Spravedlnost,
těžce trestající odplata,
přišel do domu Agamemnonova
dvojí lev, dvojí Arés.
Dojel až do konce
940vyhnanec s pythickou věštbou,
rychle hnáný božími pokyny.

Mesóda 1

Zavýskejte nad tím, že z domu vládců
bylo vyhnáno zlo a mrhání majetkem
za vlády dvou poskvrnitelů,
945žalostný osud.

Antistrofa 1

Přišla ta, jež má na starosti skrytou bitvu,
úskočně myslící odplata,
dotkla se v bitvě ruky opravdová
Diova dcera, Spravedlností ji
950nazýváme
my smrtelníci, což postihujeme správně,
zhoubným hněvem dýchá mezi nepřáteli.

Strofa 2

To je ta, o níž Loxiás, jenž obývá Parnassos,
má tam velikou výhlubeň v zemi, hlasitě
955vyhlásil neúskočně, úskokem
že je poškozena. Po čase však útočí.
[Vždy] se nějak stane, že božské vítězí, a nemusí se
sloužit zlým.
960Je správně ctít moc, která vládne v nebi.

Mesóda 2

A je vidět světlo a dům byl zbaven
veliké uzdy.
Povstaň dome! Dosti dlouhý čas
jsi ležel padlý k zemi!

Antistrofa 2

965A brzy se čas naplní a odejde
vraty domu, až bude od krbu
vyhnána všechna poskvrna
očistnými obrády, které vyhánějí zkázu,
a štěstí s krásnou tváří [...]

970[...] příznivý
host domu, [nám] opět padne.

ORESTÉS

Pohleďte na dva tyrany země,
ničitele domu, kteří [mi] zavraždili otce.
975Byli vznešení, tehdy, kdy seděli na trůně,
a milující jsou i teď, jak lze odhadnout
jejich stav. A jejich přísaha trvá ve svých zárukách.
Společně přísahali smrt ubohému otci
a to, že společně zemřou. A přísaha je dodržena.
980Pohleďte také vy, kteří posloucháte tyto hrůzy,
na tuto nástrahu, pouto ubohého otce,
okovy rukou a svazek nohou.
Rozprostřete to, postavte se do kruhu
a předveďte přikrývku manžela, aby viděl otec,
985nikoli můj, ale ten, který na to vše hledí,
Hélios, nečisté činy mé matky
aby mi byl jednou v hodině spravedlnosti svědkem,
že jsem provedl s oprávněním tuto vraždu
matky. O smrti Aigistha totiž nemluví:
990ten dostal v souladu se zákonem spravedlivý trest smilníka.
Ona však vymyslela tuto odpornou věc na svého muže,
z něhož pocházely děti, které nosila pod páskem,
zlo dříve milé, nyní však, jak ukazuje, nepřátelské.
Co bys o ní řekl? Kdyby byla murénou nebo zmijí,
995bez uštknutí, dotekem by způsobila zetlení druhého:
takovou měla opovážlivost a zločinnou povahu.
Jak to mám nazvat, i když najdu velice příznivá slova?
Lapačka na zvěř, nebo rakvový rubáš,
do něhož jsou zabaleny nohy mrtvého? Spíše bys řekl
1000sít, [lovecká] past, a roucho omotané kolem nohou.
Takovou věc by vlastnil nějaký zloděj,
který klame cizince a vede
lupičský život. S tímto úskočným nástrojem
by velice rozehrál svoji mysl velikým počtem zabitých.
1005Taková [žena] ať se mnou nikdy nebydlí
v domě! Raději ať mi bohové dají zahynout bez dětí!

SBOR

Ajaj, ajaj, jaký nešťastný čin!
Odpornou smrtí tě odpravili!
Ajaj, ajaj,
a tomu, který zůstává, rozkvétá utrpení.

ORESTÉS

1010Spáchala, nebo nespáchala [zločin]? Tento plášť
mi dosvědčuje, že jej zbarvil [krví] Aigisthův meč.
A výron krve ve spojení s časem
zničil hojně barev pestré [látky].
Teď na něj pronáším chvalozpěv, teď jsem zde, abych ho hlasitě oplakal
1015a obracel se slovy k této tkanině, jež mi zavraždila otce.
Jsem zoufalý z těch zločinů, z utrpení, z celého rodu,
když mám toto nezáviděníhodné vítězství, jež mne poskvrňuje.

SBOR

Žádný člověk neprojde životem
zcela bezpečný před trestem.
Ajaj, ajaj,
1020jedna strážník je tu teď, další nastane.

ORESTÉS

Měli byste ale vědět – nevím totiž, jak to skončí –
jsem jako vozataj, který s koňmi sjíždí
z cesty. Přemáhá mne a unáší
neovladatelná mysl, a u srdce strach
1025je připraven zpívat a tančit za doprovodu hněvu.
Dokud jsem ale při smyslech, dávám prohlášení pro své příznivce
a říkám, že jsem zavraždil matku plným právem,
neboť zavraždila mého otce, poskvrna odporná bohům.
A největší podíl na přivábení k této opovážlivosti přisuzuji
1030pythickému věštci Loxiovi, který mi dal věštbu,
že pokud to provedu, budu zproštěn
viny, ale pokud to nechám být – nebudu o tom trestu mluvit.
Nikdo ta muka svým lukem nedostihne.
A teď se dívejte: jsem připraven,
1035abych s touto ratolestí a stuhou přistoupil [jako prosebník]
ke svatyni v pupku světa, kde je Loxiův okrsek,
a k záři ohně, který je nazýván nepomíjivý,
a tak utekl před tímto příbuzenským krveprolitím. Toto je jediný
krb, k němuž se mám podle Loxiova příkazu obrátit.
1040A vyzývám všechny Argejce, aby si po čase
[uchovali v paměti, jaké] zlo bylo uchystáno,
a byli mými svědky, [až se vrátí] Meneláos.
A já, tulák a vyhnanec z této země,
živý nebo mrtvý opustiv tuto pověst
[...]

SBOR

Zachoval ses přece správně! Nepřiprahej k ústům
1045škodlivou řeč a nepropůjčuj jazyk zlověstným slovům.
Osvobodil jsi celou argejskou obec,
poté, cos dvěma drakům bez námahy usekl hlavu.

ORESTÉS

Á, á!
To jsou strašlivé ženy, jako Gorgony
v tmavých řízách, propletené
1050tučnými hady! Tady nemohu zůstat!

SBOR

Jaké představy tebou zmítají, člověče ze všech
nejmilejší otci? Vydrž, neměj strach, velký vítězi!

ORESTÉS

Tato má muka nemají co dělat s představami.
Toto jsou jednoznačně zuřivé psice matky!

SBOR

1055Na rukou máš ještě čerstvou krev.
Z toho je to rozrušení, které ti napadá rozum.

ORESTÉS

Mocný Apollóne! Je jich všude plno!
A z očí jim ukapává nenávistná krev!

SBOR

Je pro tebe jediná očista. Loxiás tě svým dotekem
1060osvobodí od těchto muk.

ORESTÉS

Vy je nevidíte, ale já je vidím.
Ženou mě, tady nemohu zůstat!

SBOR

Tak ať tě provází štěstí! A ať na tebe hledí bůh
a laskavě tě opatruje, aby se ti dařilo.

[anapest]

1065Naplnila se tato další, třetí bouře,
při níž se do královského paláce
opřel prudký vítr.

První začala s krutými strážněmi
hostiny dětského masa,

1070druhá s utrpením královského manžela,
když ve vražedné koupeli zahynul

muž, jenž byl vojvodou Achájců,
a nyní, potřetí, zas přišel odkudsi zachránce,
nebo mám mluvit o záhubě?

1075Jak to jen vyvrcholí, jak skončí,

[kdy bude] uspán hněv zkázy?